

Потапова Л.Б.

РЕНЕСАНСНІ АСПЕКТИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ XV – XVI СТОЛІТЬ

Кафедра суспільних наук та українознавства

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

Розглянуто елементи Ренесансу в контексті української культури XV – XVI століть. Проаналізовані основні елементи ренесансної культури. Визначенні окремі аспекти прояву ренесансних мотивів у різних областях української культури періоду XV – XVI століть.

Питання українського ренесансу досить складне та полемічне в контексті української культури XV – XVI століть. Існує проблема періодизації української культури періоду XV – XVI століть – це застосування терміну «Ренесанс» (в сучасному значенні термін «Ренесанс» був введений у науковий лексикон в XIX ст. французьким істориком Жюлем Мішле) для характеристики культури України вищевказаного періоду, адже ренесанс в українській культурі був своєрідним і як історичний етап хронологічно не збігався із західноєвропейським Відродженням.

У працях дослідників О. Ф. Лосєва, М. Й. Конрада, В. К. Чалояна та ін. аналізується епоха Ренесансу, так М. Й. Конрад доводить що в епоху ренесансу відбувається відродження ідеалів класичної античності, а В. М. Жирмунський робить наголос на гуманістичному світобаченні.

Щодо філософії доби Ренесансу – тут основним напрямом є неоплатонізм. За твердженням О. Ф. Лосєва естетика Ренесансу намагається: зберегти речі у всій їх плінності, та вона також бажає утвердити людину у всій її творчій міці.

Ренесанс України періоду XV – XVI ст. – це зростання кількості міст та отримання ними магдебурзького права, що сприяло формуванню нових рис ментальності українського народу. Невпинне зростання кількості міст викликає активний розвиток міської архітектури. З нею вперше на Україні починає проявлятися стиль італійського Ренесансу: у Львові на Галичині (Старе Село, Жовква, Перемишль, Ярослав, Старий Самбір та інші), Волині (Луцьк, Володимир, Острог) та інших областях тогочасної України.

Слідом за архітектурою на терени України потрапляє ренесансна скульптура та малярство. На думку українського мистецтвознавця Миколи Голубця основною формою тогочасної скульптури в якій проявились ренесансні риси є намогильна скульптура. Як приклад він наводить намогильник 1543 р. у Великій церкві Києво-Печерської лаври під яким знаходиться прах Костянтина Острозького. В період XV – XVI ст. характерною рисою ренесансної культури є виявлення і виокремлення національного характеру в мистецтві.

В українській літературі виникає нова культурно-історична функція Ренесансу, як освоєння античної спадщини – це копіювання західних зразків, що пов'язане не з грецькою, а з римсько античною спадщиною. Прорив у тогочасній українській культурі й літературі був ренесансний класицизм та ново латинська культура, які поклали початок процесу що зіграв принципово важливу роль в утвердженні української літератури на новий шлях її розвитку.

Окремо слід сказати декілька слів про українську філософію XV – XVI ст., яка розвивається перш за все в контексті ідеології гуманізму, у цей період починають формуватися основи естетики українського гуманізму, підсилюється інтерес до рідної культури, мови, підсилюється національна свідомість. Ренесансна культура вносить зміни і у ставлення до людини, українські мислителі трактували людину як найвищу цінність вважали її творцем самої себе.

Отже, відмітимо, що Ренесанс в українській культурі XV – XVI ст. є цілком природним та органічним і не суперечить загальноприйнятому погляду на Ренесанс як унікальну епоху європейської культури. Період XV – XVI століть Україні в повній мірі несе в собі всі риси, що є характерними для європейського Ренесансу.